

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

גט בטל הוא דשירא הוי כיון דאי לא הוי משייר לעבד היתה מותרת לינשא להם דרך אישות והאי משום איסור אישות שבה אסורה להנשא לו מדאורייתא והרי בחייבי לאוין דמדאורייתא אסורה להנשא להם שלא מחמת תנאי ואפ"ה חשיב שירא כיון דחייבי לאוין תפסי קידושין ולהאי לא תפסי קידושין מחמת אישות שבה קל וחומר הרברים בעבד דחשיב שירא כיון דישאלית לעבד מותרת להנשא לו דבר תורה ולהאי אסורה מחמת אישות שבה אע"כ לומר דמן התורה ישראלי לעבד שרי ואפ"ה כיון דחכמי אסרו לא חשיב שירא ונמצא גט כשר מן התורה דמה שהקפידה התורה הוא דבכל עת וזמן נתינת הגט שיהי' דבר כורת בינו לביתה, והשתא מיהא לעת כזאת כורת בינו לביתה הוא מכח גזירת חז"ל ע"ש:

והנה מ"ש דשירא הוי כיון דאי לא משייר לעבד היתה מותרת להנשא להם דרך אישות כו' ונפלאתי בדבריו ודאי אפי' לדעת הרמב"ם דישאלית לעבד אינו אסור אלא מדרבנן אבל קידושי לא תפסי וכמבואר בש"ס בהרבה מקומות

ד. הנתפש עם שפחתו מוציאין אותה ממנו ומזכרים אותה ומפורים רמיה לעניי ישראל ומלקין אותו ומגלחין שערו ומנדין אותו ל' יום:

ה. נתערב ולד ישראלית בולד שפחה הרי שניהם ספק וכל אחד מהם ספק עבד וכופין בעל השפחה ומשחרר את שניהם ואם היה הבן ההוא בן האדון של עבד כשיגדלו ישחררו זה את זה ויהיו מותרים לבא בקהל:

ו. היו התערובות בנות הרי שתיהן ספק שפחות והבא על כל אחת מהן הרי הולד ספק עבד וכן אם נתערב ולד כותית בולד ישראל מטבילין את שניהם לשם גירות וכל אחד מהם ספק גר:

דנכרי ועבד לאו בני קידושין ניהו וא"כ דרך אישות בעבד לישראלית, ליכא אלא ביאת זנות הוא דמותר מן התורה בעבד לרעת הרמב"ם גם מ"ש ליישב כיון דחכמי אסרו תו לא חשיב שירא קשה וכי עדיפא דרבנן מאיסור תורה דהא באלמנה וגרושה חשיב שירא אע"ג דאסור מן התורה אלא כיון דתפסי קידושין בחייבי לאוין ועיי' שירא דשייר לא תפסי בה קידושי אלמנה וגרושה הוי שירא ועיקר תליא בתפיסת קידושין וגבי עבד ונכרי ליכא תורת קידושין:

ובתוס' דף פ"ה ד"ה חוץ מתרומתיך ז"ל פי' בקו' שאם תנשאי לכהן לא תאכל בתרומה ואין נראה לר"י דבלא"ה לא אכלה בתרומה דגרושה מתחללת בביאת כהן ואפי' קדשה ונשאה ולא בא עלי' רמשתמרת לביאה פסולה היא אע"ג דמהני מה ששייר שתהא אסורה לאכול מן התורה מכל מקום נראה דוחק לפרש כן עכ"ל ומבואר דאי לאו דוחק לפרש כן הוי ל' שירא מה ששייר שתהא אסורה לאכול מן התורה ומבואר דאזלינן בחר דאורייתא: ולכן נראה לענ"ד דעיקר שירא דגט אינו אלא כששייר מעניני אישות דוקא ובכל הנך בעינין שם חוץ מהפרת נדריך מהו בנישואין הא לא שייך או דלמא אישה יקימנו ואישה יפירונו ע"ש וה"ל מעניני אישות ובהא דבעי לה חוץ מזנותיך פרש"י או דלמא הא שייך בביאה ז"ל הא שייך בביאה בעלמא וצד אישות קרינא בה עכ"ל ומבואר דאי לא הוי בביאה צד אישות ודאי לא הוי שירא: ולכן לאבא ולאבין דלאו בני קידושין ניהו גם זנות דידהו לית בי' משום צד אישות כיון דלאו בני אישות ניהו וכמו כן לעבד ולנכרי כיון דלאו בני קידושין ניהו נמי זנות דידהו אין בהם משום צד אישות וקידושין כלל ובאלמנה וגרושה דבני קידושין ניהו גם ביאה דידהו הוי בי' משום צד אישות. ורש"י שכתב גבי לאבא

איר עדיף איסור מד"ס יותר מחייבי לאוין מה"ת

שירא כבדיתות דוקא בעניני אישות

צד אישות בביאת זנות

ה. נתערב ולד ישראלית בולד שפחה הרי שניהם ספק וכל אחד מהם ספק עבד וכופין בעל השפחה ומשחרר את שניהם ואם היה הבן ההוא בן האדון של עבד כשיגדלו ישחררו זה את זה ויהיו מותרים לבא בקהל:

ו. היו התערובות בנות הרי שתיהן ספק שפחות והבא על כל אחת מהן הרי הולד ספק עבד וכן אם נתערב ולד כותית בולד ישראל מטבילין את שניהם לשם גירות וכל אחד מהם ספק גר:

ולאבין דבלא"ה אסורה וקיימא היינו נמי מה"ט כיון דאסורה וקיימא לאישות ה"ל ביאה דידהו זנות גרידא ולית בי' משום צד אישות וכן מוכח לשון המשנה פ' המגרש הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ולאבין לעבד ולעכו"ם ולכל מי שאין עליו קידושין כשר הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט כו' ולכל מי שיש עליו קידושין אפי' בעבירה פסול הרי דעיקר תליא בתפיסת קידושין ולא משום דאסורה וקיימא אלא עיקרא תליא בשירא דאישות ולכל מי שאין עליו קידושין ליכא שירא דאישות ואפי' זנות דידהו נמי לא חשיב צד אישות וגבי מי שיש עליו קידושין חשיב שירא דאישות ואפי' זנות גרידא חשיב שירא דאישות דביאה חשיב צד אישות וכמ"ש:

ו' דיני ענונה מבוארים אצלנו בקונטרס שב שמעתתא שמעתא ד' מפרק א' עד פכ"ג ע"ש: יח וכו' קידושין תופסין בחייבי לאוין. בפ"ק דיבמות דף ט' והרי איסור מצוה ואיסור קדושה דפליגי ר"ע ורבנן

וקתני בפרקין. ובתוס' שם ז"ל בכל דוכתי פשיטא ליה להש"ס דחייבי לאוין לר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין לאו בני חליצה ויבום ניהו כמו חייבי כריתות הכא ובהערל דף ע"ט גבי פ"ד וכ"ש ובפ"ד מיתות דף נ"ג ותימא לר"י דאמאי לא אמרינן נמי לר"ע דליתי עשה ולידחי ל"ת עכ"ל:

ונראה לפי מ"ש רש"י ביבמות דף מ"ט בהא דאמר אביי הכל מודים בבא על הגדה ועל הסוטה שאין הולד ממזר נדה דהא תפסי בה קידושין שנאמר ותהי נרתה עליו סוטה נמי דהא תפסי בה קידושין ופירש"י דהא תפסי בה קידושין לאישה דאף לאחר שזנתה לא פקעי מינה קידושין הראשונים ע"ש והיינו כיון דסוטה בעי גט מן התורה וכדכתיב כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות מוכח דלא פקעי קידושין הראשונים ואי נימא דאין קידושין תופסין בסוטה ה"י ראוי להיות פקעי קידושין מכי נעשית סוטה וכ"כ בנימוקי יוסף שם כפירש"י מדלא פקעי קידושין הראשונים ועיי' ריטב"א בחידושי לקידושין דף ס"ח:

ומבואר מדברי רש"י דהיא דאין קידושין תופסין אפי' הוי תחלת קידושין בהיתר ואח"כ נעשו חייבי לאוין פקעי קידושין ראשונים כיון דנעשה חייבי לאוין. והנה אי נימא דאתי עשה ודחי ל"ת לא דחי אלא ביאה ראשונה דהוא עשה וכדאמרין ביבמות דף כ' גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שני' וע"ש בתוס' ד"ה אטו ביאה וכתבו שם דהיא דביאה ראשונה לא הותרה אלא משום דאתי עשה ודחי ל"ת ביאה דמצוה דחיא ביאה דלאו מצוה לא דחי ע"ש. וא"כ לר"ע דס"ל אין קידושין תופסין בחייבי לאוין נהי דביאה ראשונה הותרה משום דאתי עשה ודחי ל"ת אבל ביאה שני' לא הותרה וקאי בחייבי לאוין וכשנעשה חייבי לאוין פקעי קידושי יבום ותו לא מצוי חיל קידושי יבום בביאה רק לשעתו דזה לא מהני ביאה דהוי

נדלית ביבום חיייל לר"ע דחשוו בעוה

קידושין פוסעין בעוה

בביאה שניה שאין עשה יפקעו הקידושין והיבום

כאומר היום את אשתי ולמחר אי את אשתי דלא הוי קידושין כלל וכמ"ש הר"ן שם בגדרי' דף כ"ט בטעמא דהאי ומשום דאי לא הוי אשתו לעולם לא קני בה קנין הגוף וקנין דמים באשה לא אשכחן אי אפשר שתהי' אשתו לזמן ידוע בלבד שכל כיוצא בזה אינו קנין

הגוף ע"ש. וא"כ בחייבי לאוין כיון דלא מצי קני ליבמה רק בביאה ראשונה לשעתו וא"כ פקעי קידושין מחמת חייבי לאוין לר"ע דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין ואי אפשר לקנות לאשה לשעה ומש"ה לר"ע ליתמי ליבום בחייבי לאוין: וכתום פ"ק דבימות דף ח' ד"ה מלמד שמגרשה בגט

כשנעמד לייפקע לא חל מעיקרו דהוי' קידושין לשנה היתר אשת אח ליבם בביאה שניה

סימן כז

כיצד לשון הקידושין ושיאמר הוא ויתן

הוא וכו' י סעיפים

א. ^[א] בכסף כיצד

ומחזירה ז"ל בפרק החולץ דף ל"ט אמרינן דאיצטריך דס"ד מצוה דרמא רחמנא עליה עבד השתא תיקום עלי' באיסור אשת אח ותימא דמשמע דלביאה שני' לא צריך קרא להתיר ואמאי הא מצוה דרמא רחמנא עלי' מביאה ראשונה דהא בביאה שני' לא דחיא חייבי לאוין כדאי' בפ' שני דף כ' עכ"ל. ולפי מ"ש יתיישב דכיון דהיא דלא חפסי קידושין נמי פקעי קידושין וגבי חייבי כריתות ודאי לא תפסי קידושין ואי נימא דבביאה שני' באיסור אשת אח קאי א"כ פקעי קידושי יבום ולא קני לה ליבמ' אלא לשעתו והוי קנין לשעה ואין אשה נקנית לזמן אע"כ דמותרת לו עולמית ומש"ה אין צריך קרא אלא להחזירה אחר גירושין ודו"ק:

יט ^[א] אם הוחזקו בעיר שלשים יום שהיא אשתו. עמ"ש בש"ש ש"ו פ"י:

[אמר נכד המחבר. יען כי הענינים אשר בהלכות קידושין יעברו ויחלופו מלא רוחב ים התלמוד. ומורי זקני הגאון ז"ל הפליא בהם עצה הגדיל תושיה. הביא עצות מרחוק. והעמיק הרחיב ביאורו בחכמה ודעת. ולזאת יצטרך המעיין בכל מקום לדעת הצייר אשר עליו יסובו דבריו. והמצב הנכון אשר ממנו תוצאותיו. ובלעדו יהיה כנובך בדרך. מבלי מצוא המסלה הסלולה. וכבר גלו אח אזני בדבר זה ג"כ רבים וכן שלמים. ולמלאות רצון הנכבדים ההם. אף לקדם פני כל מעיין. ראיתי להציג מזה והלאה הש"ע אה"ע בפנים החבור ועליו יקיפו פירושי הגאון המחבר ז"ל. שים עינך נא על דברי שניהם. קורא אהוב. ואז תמצא מרגוע לנפשך. וגם את נפשי תברך. כי הכינותי לך כל המטעמים האלה. ואתה שלום:]

כו ^[א] בכסף כיצד. הנה מדברי הרי"ף והרמב"ם בפ"י המשניות נראה דמשקל חצי שעורה כסף הוא פרוטה לקידושין וכמ"ש הרמב"ם בפ"י משניות דהוא שמינית שבאיסור וכ"כ הרי"ף ומשמע בין הוזהל הכסף בין הוקר לעולם הוי שיעור קידושי כסף משקל חצי שעורה וכן נראה מדברי הטור סי' ל"א שכ' בשם הרמ"ה בקידושה בכסף פחות מש"פ דאין חוששין וע"ש ברק הבית שכ' דכל כסף פחות מחצי שעורה אפי' שוה טובא מדברים אחרים אין כאן שיעור כסף שהצריכה תורה לקידושין ע"ש:

ואיכא למידק דהא כסף האמור בתורה היינו כסף היוצא בהוצאה

שיעור פרוטה לפי משקל מתכת כסף או סווינות

וכמ"ש הרשב"א בחידושיו פ"ק דקידושין דף י"א דלא אמרה תורה כסף שאינו יוצא ע"ש וכיון דפרוטה בימי משה לא הי' וכסף היוצא לא הי' אלא מעה או דינר וכמ"ש תוס' בקידושין דף י"א ע"ש וא"כ ע"כ כסף דקרא אינו כסף ממש אלא ממון ופרוטה חשוב ממון ואם אינו אלא ממון א"כ מנא לך שיעור קידושי כסף במשקל כסף חצי שעורה כיון דכסף שבתורה אינו כסף ממש אלא ממון:

והריטב"א בחידושיו דף י"א שם ז"ל מתני' בכסף ב"ש אומרים בדינר ובשוה דינר וב"ה אומרים בפרוטה ובש"פ וז"ל ובדין הוא דלא הוי להו לכה למתני

בפרוטה דהא בקרא כתיב כסף וס"ל לכה דלאו כסף ממש הוא אלא ממון דהיינו שוה פרוטה וכיון דכן פרוטה עצמה שהיא של נחושת היינו שוה פרוטה עצמה ולא כסף הוא אלא אידי דקתני ב"ש שוה דינר דלא סגי בלא"ה כיון דתני כסף תני נמי לכה בפרוטה ובש"פ אבל החם פ' הזהב דתני חמש פרוטות הן לא קתני אלא האשה מתקדשת בש"פ עכ"ל ומשמע דכסף דקרא אינו מתכת כסף אלא שם ממון וכל מידי דחשיב היינו ממון וליכא פרוטה כלל אלא שוה פרוטה וא"כ אין לשער כלל במשקל חצי שעורה אלא במידי דחשיב ממון ואם פחות מחצי שעורה הוא שוה טובא מדברים אחרים נמי ראוי להיות קידושין:

ומדברי הרי"ף והרמב"ם שכתבו דשיעור קידושין הוא במשקל חצי שעורה משמע דכסף דקרא הוא מתכת כסף וכן משמע מדברי הרמ"ה וכמ"ש ואלו לדברי הריטב"א אין ענין כסף לשיעור אלא שיעורא דממון הוא לקידושין וש"פ הוא ממון:

אך קשיא לי בדברי הריטב"א דס"ל דכסף דקרא היינו ממון וליכא פרוטה אלא ש"פ א"כ כסף ישיב לבעליו דמרבא שוה כסף וכן בעבד עברי דכתיב ישיב לרבות שוה כסף כיון דפרוטה נמי חשיב ממון ואינו אלא של נחשת וא"כ כל כסף האמור בתורה אינו אלא שוה כסף וא"כ למה צריך קרא לרבות שוה כסף (*):

ולכן נראה לענ"ד כדברי הרי"ף והרמב"ם והטור בסי' ל"א דשיעור קידושין הוא משקל חצי שעורה כסף ומשמע בין הוזהל בין הוקר וכסף דקרא אינו כסף היוצא כיון דליכא פרוטה מכסף אלא מנחשת הוא דאיכא פרוטה וכסף הוא כסף ממש ומשום דס"ל לכה דכסף משקל חצי שעורה היינו כסף חשוב מש"ה ס"ל בפרוטה והוא חלק שמינית שבאיסור וכמ"ש הרמב"ם בפ"י המשניות ופרוטה של נחשת נמי אינו אלא שוה כסף ופרוטה דקאמרי ב"ה היינו משקל חצי שעורה וש"פ היינו כל דבר ששוה משקל חצי שעורה כסף וכסף פחות ממשקל חצי שעורה אע"ג דשוה טובא מדברים אחרים לאו שיעורא הוא וכן מבואר מדברי הרמ"ה הובא בנימוקי יוסף ריש פרק קמא דבבא קמא שכתב ז"ל דהא דמצי יהיב לי' אפילו סובין הני מילי היכא דלית ליה למזיק זוזי אבל אית לי' זוזי צריך למיתב זוזי ושם כתב דהלכה כרב הונא ורב פפא דאפי' אית לי' כסף יכול

אם כסף נמדד בשווינות למה צריך ריבוי לשויב

כסף או מיטב בחזיק היינו מעות או מתכת

הערות קהלות יעקב

(*) י"ל כדברי הריטב"א ז"ל דכסף הוא שווינות היינו כהר דגלי קרא דש"כ ככסף דמדעתה סברה הוא וזוק ועוד נראה להא' אפשר ליתן דינר לאשה שחזכה אחד מקל"ב שבו דהיינו פרוטה.